

ju vrši njegovom procesu — u tome se prelazu i sastoji djalektika, koju su Marks i Engels kao materijalisti uzajmili iz idealizma Hegelova.”

Samokritikom današnjih društvenih odnošaja došlo se do zaključaka znanstvenog socijalizma o propasti današnjeg društva, u kojem je proizvodnja komunistička, ali razdioba proizvoda odgovara odnošajima sitne proizvodnje, pod čijim je gospodstvom plod ličnog rada privatna svojina.

“Naučni temelji socijalizma proizlaze iz ove tri posljedice kapitalističkog razvoja: Prije svega: u sve jačoj anarkiji kapitalističkog gospodarstva (Wirtschaft), koja anarkija čini neizbježnom posljedicom propast ovakvog gospodarstva. Drugo: u sve jačem pretvaranju procesa proizvodnje u društveni proces (Vergesellschaftung), što stvara pozitivne temelje umjetnog socijalnog u redjenja. I treće: u sve jačoj sili i svijesti proletarijata, koji stvara aktivnog faktora predstojećeg preobražaja.”

Propast današnjeg društva uvjetovana je već danas u njeđrima njegovim. Kao što je morala propasti sitna proizvodnja pod udarcima tvorničke produkcije, tako isto mora i današnje kapitalističko društvo propasti. Dok se na ime razdioba proizvoda producentima ostala ista, kao i u feudalnom društvu. Pri sve jačem razvoju ovog društvenog oblika, pri sve jačem razvoju kapitala, postaje sve nemogućnijim sam opstanak ovakove razdiobe proizvoda.

Društvo, koje se temelji na takovim kontrastima, mora tražiti pomoći u umjetnom održavanju. Današnjem društvu nestaje pozitivnih temelja njegovog opstanka, pak na mjesto njih uvodi umjetna pomagala. No uporedo s tim napreduje i svijest o potrebi uništenja današnjeg društvenog uređenja kod onih, koji u današnjem društvu ništa ne posjeduju, do li svoje radne snage.

Nasuprot proletarijatu izlazi buržoazija kao branitelj današnjeg društvenog oblika. Nekad je isto tako pred propašću feudalnog društva izlazila crkva protiv prirodnih nauka i njihoveg branitelja buržoazije.

Socijalističko društveno gledište s Marksovom nacionalnom ekonomijom čisto je proletarska nauka. No ne u tom smislu, da znanost može biti svojina ove ili one klase, već zato, što je njenu točnost kadar pojmiti jedino proletarijat, jer su zaključci njezini protivni interesima buržoazije.

U svoje se vrijeme feudalizam i crkva istakose kao najoštriji protivnik jačanju i napredovanju prirodnih nauka nazrijevajući herezu, koju je trebalo uništiti svim srestvima. Kršćanska religija, koja propovijeda ljubav prema bližnjemu, vodila je zatočnike znanosti na lomače, pošto su njenim interesima bili oprečni argumenti i otkrića nauke. Prirodna je nauka argumentima i svojim tumačenjem naravnih događaja izlagala apsurdnost religijskih dogmi i religijskog tumačenja. Nauka je kršćanstvo izložila na sramotište. Po principu samoodržanja i borbe za opstanak morala se boriti i religija, pak je u toj borbi zabo-

ravljala i na kršćansko milosrdje i na kršćanski dogmatički moral.

Buržoaziji je bilo u interesu, da promiče pr rodne nauke. Istraživanja prirodnih znanosti dopuštala su upoznavanje prirodnih snaga, a time se poboljšavala tehnika, uslijed čega su životne potrebe postajale sve jeftinije, vrijednost radne snage sve manja, a stupanj izrabljivanja, dakle relativna masa viška vrijednosti sve veća.

Danas se buržoazija nalazi u istom položaju, kao nekad feudalno društvo, sa svojim predstavnikom crkvom. Marksova nacionalna ekonomija izlazi s pozitivnim argumentima o propasti današnjeg društva. Buržoazija ne smije da zagleda u društvene odnose, jer iz njih samo čita smrtnu osudu. No proletarijat nema interesa, da skriva istinu o današnjem društvu. On izlazi sa svojom socijalističkom kritikom današnjeg društva, pak je prema tome i u stanju, da objektivno iznese tečaj i proces društvenih pojava. Proletarijat stupa pod zastavu socijalizma, ne da otima nešto, što nije njegovo, već da potpomogne prirodni proces stvari, da izvede sa što manje boli ono, što nastupiti mora. Socijalizam je danas nauka proletarijata, ali on će biti i spas čovječanstva.

STRASNOFF.

Cijela masa javnost, kako politička, tak i nepolitička stoji pod dojmom edne tajanstvene afere, jedna varalica uzima na sebe ime i naslov carskog i kraljevskog dvorskog savjetnika i vijećnika u ministarstvu izvanjskih poslova, brzojavlja nadbiskupu, da dolazi u “povjerljivoj” misiji u Zagreb. Na kolodvoru ga dočekiva nadbiskupska kočija, odsjeda kao gost nadbiskupa u nadbiskupskom dvoru, posjećuje kanonike, bana i — kud će suza, već na oko — dra Francka; puna tri dana prodaje masnu djakovačku biskupsku stolicu, vodi s dr. Frankom povjerljive i tajne konferencije, a nakon toga nabravši se tisuća kruna odlazi iz Zagreba, te se izgubi na peštanskom kolodvoru, dok ga konačno ne ulovi peštanska policija i dans sjedi u zagrebačkom istražnom zatvoru.

Ovo je u kratko prikazan događaj, koji je počasnio u kut zanimanje o saborskim raspravama, koji je jednim udarcem osvojio pažnju svog, — ne samo damaćeg — političkog svijeta, koji je jednim udarcem pokazao svu onu gnjusobu i trulež, koja se zacarila u njeđrima danas vladajućeg društva.

Biskupska stolica u Djakovu već je dulje vremena upražnjena. Ona donosi s sobom veoma masne dohotke nasljednicima apoštolskim na zemlji, bogate slavonske šume, polja, livade, oranice, unosni crkveni porezi stavljaju se na neograničeno raspolaganje jednom jedinom čovjeku, koji uz to uživa imunitet pred zemaljskim oblastima, kao zastupnik božji na zemlji. Sasma je naravno, da je među crnoricima nastala prava strka, ko će se dočepati prije unosnog djakovačkog biskupskog sedla, ko će prije postati u Slavoniji vrhovni propovjednik nauke onoga, koji je svoje vjernike naučavao, da će prije deva proći

kroz gleno uho, nego li bogataš u kraljevstvo nebesko; da onaj, koji ima dvije odjeće, treba da dađe jednu onome, koji je nema; onoga, koji je propovjedajuću svoju nauku obilazio sela i gradove bos i gologlav, živući od siromašne milostinje još siromašnijih potlačenijih ribara i ostalih proletaraca palestinskih.

U ovoj borbi nasljenici Kristovi na zemlji ne stide se ni jednog nemoralnog srestva kao demonejacije, ulagivanja, leumjerja, podvala, spleta i podmićivanja. — Znao je to dobro varalica Strasnoff i on se uvukao u tor Gospodinov, da polere plodove ovakovog života. I doista vidimo, kako se razni kanonci, prebendari i drugi “nadahnuti duhom svetim” utrkuju, ko će koga pred varalcom bolje ocrniti, oklevetati i podmetnuti nogu, a samog “visokog gospodina” podmititi debelim hiljadarkama kruna. Gospoda su se utrkiavala, ko će prije kupiti unosnu djakovačku biskupiju, ko će se prije dočepati unosnih zemaljskih blaga djakovačke biskupije.

PRIPISLANO.

Mojim pažanima.

Viteci, kako radništvo raznih narodnosti, k. p. Njemei, Francuzi, Talijani, Amerikanci te razni majih nar da, agitira, organ zina i razvija ideju socijalizma, samo naš slovenski radnik još nije sa očiju odignuto koprenu stoljetne tame, do progleda svjetlo.

Naš slovenski radnik ne zna, od kakve je koristi organizacija i socijalizam. Mnogi od njih će reći: taja i onako tog neću doživeti dog zav'ala socijalizam.

Na to nesmiemo mi misliti, već imati raču, kao da će sutra da zav'lada, jer ako ne doživimo mi, doživiti će naš potomci. Naš ote' sadili su voćke, a nisu znali, hoće li kula ozivati plod njihov — sadili dakle za svoj rad za svoju djecu.

Tako moramo s mi raditi, i mi moramo raditi za dobro naše, i po naše potomke, mi moramo družujuć se boriti protiv bezdušnom dušmanu kapitalu i božaziji, koji nam sjedi na vratu, te pod čijim jarmom čamim više stoljeća.

Dakle na noge, borimo se za slobodu, izbacimo sa sebe taj kapitalistički jaram, i izbacimo stoljetnog robstva.

Organizujmo se i slagajmo se u socialističke klubove, držimo se poslovice: “Svoga mi rastu male stvari a nesloga sve p'kvari”, jer samo slogom ćemo doći do našeg žudjenog cilja.

Nemojmo bit ko neki Fabijančić brijač, Benwood, W. Va., koji je naše sudrugove od Glencoe napao, kad smo bili preko božićni praznika tam na plesu. E kukavce nevidi dalje od nosa, nemože svojom pametom doseći, zašto se mi borimo, već uvijek priča patriotizam, te braneći popove i druge izjelce p'vice radničke lrv.

Pitam gosp. J. Fabijančića, od koga on živi — ako ne od radnika, da Ti nije pustila ona malo prostora u saloni Dalmatian Croatian Inc. Co., gdje bi bio sada. E kukavce, organiziraj se, nemoj biti više skab kao što si sada, pa ćeš uvidet, što je organizacija a što uvijek s tvo-

jima popovima dodješ napred, zaš nisi osto tamo u Pagu u Dalmaciji, gdje ima mnogo popova, pak od njih živio, a ne si došo ovdje u Ameriku, da živš od kukavnog radnička, i da pod noge bacaš njegovu organizaciju.

A znaš, što su popovi? Popovi su radničke izjelce hijene u spodobi čovjeka, dosta si puta čuo pripovjedat od pripovjedaonice, e ljudi — pomozite erkvu i naše debele trbuhe — kako koji maže, koji 50 n., koji 20, koji 10, a koji novaca nema, neka donese drva ili zelja, ali nismo nikad čule od pripovjedaonice, pomozimo našeg bližnjeg, koji je ti oskudici te njegovu obitelj emire od gladi, kako toga ima dost u našim krajevima, toga nismo čuli a još manje smo čuli od popa jaču pamet, već daj pa daj! Što još, svaka podružnica, svako društvo ima svoga tajnika, blagajnika i računovodja, samo crkva nema toga, imo jest samo pop, on je tajnik, on je blagajnik i računovodja, njegova ga kuharica kontrolira.

Dokle od koje su koristi nama popovi, od nikakve već na štetu. Uzmimo na primjer Buksu, Benziću, M. Fabijančić i više, koji su svoje sinove poslali u gimnaziju, da uče za popa, mladići učili i uspjevali dobro, kako nam je poznato svim pažanom, no ali nakon 6. ili 7. god., kad je njihov otac izpraznio kesu te sasma osiromašio, profesori uvigali, da ovi su svim dobro uspjevaju sače bolje neg sinovi bogataša, obtužiše ih za nekakvu malenkost, te utjeraše iz gimnazije; jer su bili sinovi siromaka radnika, samo da siromak ostane uvijek siromak, a bogat mora da bude bogat i pometan, pa makar bio mator magarac, a siromak mudriji, pametniji, mora uvijek, da je ntrag. Dokle dole sa popovima, dole sa kapitalom, “abasso Pipo Burgeti klerikalac”.

Dokle udružujmo se!

Nemojmo bit bit kao mnogi, koji su mi kazali, mi ćemo s vami bit, kad bude zav'ladao socijalizam, tada vas netrebamo, jer kad bude sve svršeno, onda će popovi, kapitalisti i cjele buržoazija s nama bit.

Da živi radnička stvar, da živi socijalizam!

N. J. Sabalič,
Glencoe, O.

Iz stranke.

V izvrševalni odbor “Jugosl. soc. zveze v Ameriki” za leto 1907 so bil izvoljeni sledeći sodrug:

Frank Podlizec, Chicago, predsednikom; Ig. Zlemberger, Glencoe, O., podpredsednikom; Anton Preseren, Chicago, blagajnikom; John Petrič, Chicago, koresp. taj.; I. Šugar, Glencoe, O., podtaj.; Frank Janežič, Chicago, zapisničarjem; M. Šinek, Chicago, podzapis.

V uredniški odsek za glasilo sta voljena Fr. Petrič in Martin Hans, oba v Chicago.

V upravniški odsek pa Dom. Petrič in John Bartel, oba v Chicago.

Nadzorniki so pa izvoljeni: Jos. Ječmenjak, Ig. Straub in Joe More, vsi v Chicago.

Vse v “Zvezu”, kakor tudi vse druge, t. i. naročnina, dopisi i t. d., naj se naslavlja direktno na “Proletarac”, 959 W. 21st Pl., Chicago.